

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI
VAZIRLIGI

FARG'ONA VILOYATI PEDAGOGLARNI
YANGI METODIKALARGA O'RGATISH
MILLIY MARKAZI

**“XALQ TA'LIMI XODIMLARINING INNOVATSION
FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR” MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
MATERIALLARI**

Farg'ona – 2023

Eshqobilov S.Q. Umumta'lim maktab direktorlarining uzluksiz kasbiy rivojlantirish kursi akt va mediasavodxonlik darslarida pedagogik dasturiy vositalardan foydalanish	124
Жуманазаров С. Тингловчиларни инновацион фаолиятга тайёрлаш боскичлари	127
Халикова Н.М. Тингловчиларнинг инновацион фаолиятини шакллантириш масалалари	130
То'xtasinov M.G'., Umurzaqov D.A. Uzluksiz kasbiy rivojlanish tushunchasi hamda uning nazariy va uslubiy tahlili	132
Ibragimov A.A. O'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishdan subyektiv kutilmalarining mohiyati	137
Fayzullayeva G.Sh. Tizimli seminar va mahorat darslariga innovativ yondashuv – P5BL misolida	142
Ergasheva G.E. Xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish kurslarida interfaol metodlardan foydalanish yo'llari	148
Saidova D.M. Malaka oshirish jarayonida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish	150
G'afurov M.M. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirishda mahorat darslarining o'rni	153
Nishonov A.O. Klasterli o'zaro ta'sir sharoitida informatika o'qituvchilari malakasini oshirishning nazariy-metodologik asoslari	157
Sharofiddinov R., Xamrakulov X. Mustaqil ta'lim orqali xalq ta'limi tizimi xodimlarida huquqiy kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish yo'llari ...	162
Юлдашев Ф.А. Русский язык как учебный предмет в начальных классах	165
Teshaboyev Z.A. "Mavzuning innovatsion ishlanmasi"ni shakllantirish o'qituvchi innovatsion faoliyatini rivojlantirishning muhim omili	169
Qoraboyev Sh.R. Sog'lom turmush tarzi va milliy mentalitet	173
Qoraboyev Sh.R. Amir Temur davlatida kengash bilan yurt boshqarish siyosati	177
Jumanov E.Sh., Pirmatova A.V. O'quvchilar va ota-onalarga individual yondashuv orqali oilaviy munosabatlar haqida tushunchalar berish	180
Турсинбоев О.Ш. Мактаб ўқитувчиларининг касбий ривожланишини ташкил этишининг бугунги кундаги аҳамияти	183
Ahmedova O'.N. Jamiyatda ma'naviy-axloqiy muhitni takomillashtirishda familyativ muhitni ta'siri	188
Shakirova Sh. Vatan tarixi-barkamol avlod tarbiyachisi	191

III SHO'BA. TA'LIM-TARBIYA SOHASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA RIVOJLANISH OMILLARI

TIZIMLI SEMINAR VA MAHORAT DARSLARIGA INNOVATIV YONDASHUV – P5BL MISOLIDA

**Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna dotsent (PhD), Samarqand viloyati
pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi, Pedagogika,
psixologiya va ta'lim texnologiyalari kafedrasi mudiri**

Annotatsiya. Maqolada zamonaviy ta'limga yangicha, P5BL (Problem, Project, Person (People), Process and Product-Based Learning) yondashuvining amaliyotga kirishi, mazmuni va mohiyati yoritilgan. Shuningdek, pedagoglarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishda ilmiy-metodik yordam ko'rsatishning sifati va samaradorligiga erishishning P5BL yondashuvi asosida tizimli tashkil etish borasidagi qarashlar taqdim qilingan.

Kalit so'zlar: mahorat, tizimlilik, muammo, loyiha, shaxs, jarayonga asoslangan o'qitish, natija, konsepsiya, tamoyil, asoslanish.

Ta'limda yangilanishlar ko'payib borayotgan bir paytda o'qituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirish uchun mavjud innovatsion yondashuvlar, pedagogik texnologiyalar, metodlardan foydalanish bilan birgalikda, ularni takomillashtirish, alternativlarini ishlab chiqish, tajribada sinab ko'rish uni yanada jadallashtiradi. Hozirda o'qituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlanish uchun ko'plab usullardan foydalanish mumkin, biroq global o'zgarishlar sharoitida ayrim yondashuvlar kasbiy rivojlantirish muammosini hal qilishda boshqalariga nisbatan samaraliroq bo'la oladi.

Tadqiqot ishida yoritilayotgan P5BL xorij ta'limining ayrim sohalarida ommalashayotgan yondashuv sanaladi va quyidagi besh bosqichda amalga oshiriladi: muammoga asoslangan o'qitish (problem based learning – PBL), loyihaga asoslangan o'qitish (project based learning – PBL), shaxsga asoslangan o'qitish (person (people) based learning – PBL), jarayonga asoslangan o'qitish (process based learning – PBL), natijaga (mahsulotga) asoslangan o'qitish (product based learning – PBL) hamda ularning uzviyligidan tashkil topgan yondashuv P5BL abrevaturasini ifodalaydi²¹. Ushbu ishda pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazlari tomonidan xalq ta'limi pedagog xodimlariga seminar va mahorat darslarining mavjud holati muammo sifatida qaraldi hamda ilmiy-metodik tadbirlarni tizimli tashkil etish loyihasi doirasida muammoga, loyihaga shaxsga, jarayonga, natijaga asoslangan o'qitish yondashuvlari bir strukturaga jamlandi.

²¹ Fruchter. R. & Lewis S. (2003). Mentoring Models in Support of P5BL in Architecture/Engineering Construction Global Teamwork, *The International Journal of Engineering Education*. 19(5). 663- 671.

“K12 Academics” (K12 Akademiklari) xalqaro veb-saytida²² P5BL yondashuviga 1993-yilda Stenford muhandislik maktabi professori Renate Fruxter tomonidan asos solinganligi ta’kidlangan. Renate Fruxter tomonidan ilk marotaba P5BL laboratoriyasi tashkil qilingan. Unda muhandislik, arxitektura va qurilish fanlari bo’yicha aspirantlarga o’z ko’nikmalarini “fanlararo, hamkorlikda va geografik taqsimlangan holda jamoaviy ish tajribasini” amalga oshirishni taklif qilish tashabbusi sifatida kiritilgan hamda “o’rganish strategiyasi”, deb qayd etilgan. Ushbu yondashuv o’zining natijaviy qiymatga egaligi va ijobiy samaradorligi bilan diqqatga sazovor bo’lgan. Keyinchalik Yevropa, Amerika Qo’shma Shtatlari va Yaponiyaning oltita universitetida tajriba-sinovdan o’tkazilgan, bu taxlitdagi loyihaviy bilimlarni jamlash hamda axborot almashish uchun vositalar to’plami ishlab chiqilgan. Bunda uchta fan yo’nalishida talabalarga (odamlarga) muammoni hal qilish va mijozga yakuniy mahsulotni yetkazib berish ustida ishlaydigan jamoaviy loyiha tayinlangan. Ushbu yondashuvning asosiy e’tibori talabalarning umumiy malakasi va ko’nikmalarini oshirish uchun natijalarni fanlararo integratsiyalashgan holda ishlab chiqishga qaratilgan.

Tadqiqotimizda ushbu yondashuvni o’qituvchilarga metodik yordam ko’rsatish shakliga pedagogik jihatdan moslashtirish orqali undan unumli foydalanish, pedagog xodimlarning o’z-o’zini rivojlantirishi va o’qitishiga yo’naltirish, mustaqil ta’lim olish jarayonlarining uzluksizligini ta’minlash hamda aniq ko’rsatkichlarda ifodalanuvchi natijaga erishish nazarda tutildi. Samarqand viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o’rgatish milliy markazi (keying o’rinlarda – Markaz) tashabbusi bilan amaliyotda tajribada sinab ko’rish maqsadida tizimli seminar va mahorat darslarining ilmiy-metodologik asosi, me’yoriy hujjatlari: konsepsiya, tartib, yetakchi guruh, vazifalar, yo’l xaritasi, o’quv mavzu-reja va dasturlari (besh yo’nalish uchun) muallif tomonidan ishlab chiqildi va joriy qilindi. Quyida tizimli seminar va mahorat darslarini tashkil etishdagi ayrim mulohazalarni qayd etmoqchimiz.

Seminar va mahorat darslarini tizimlashtirishda foydalanilgan asosiy tushunchalar:

tizimli yondashuv – seminar va mahorat darslarini tizimlitashkil etishga asoslangan maxsus ilmiy-amaliy, o’quv-metodik tadbirlari bo’lib, muayyan yo’nalishdagi pedagog xodimning kasbiy rivojlanish muammolarini bir butunlikda shakllantirishga hamda ularni o’rganishning samarali strategiyasini ishlab chiqishga yordam beradi;

seminar – bir loyiha doirasida ilm-fan yangiliklarini berishga yoki amaliyotni o’tkazishga mo’ljallangan tadbir. Tizimli, bir muammo doirasida shakllantirilgan

²² <https://www.k12academics.com/Educational%20Practices/Problem-Based%20Learning/p5bl-approach-people-problem-process-product-project-ba>.

bo'lib, dastur mavzularini yoritishda shaxsiy rivojlanish va akademik tipdagi seminar turlarini o'tkazishmo'ljallangan;

mahorat darslari – o'qituvchining kasbiy ehtiyojlarini qondirishga asoslangan, biri ikkinchisining mazmunini to'ldirib boruvchi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o'qitishning samarali yondashuvlarini, ta'limning interaktiv metodlarini qo'llagan holda akademik guruhlarda belgilangan jadval bo'yicha mahoratli pedagog tomonidan o'tkaziladigan va o'rnatilgan tartibda keng muhokama qilinadigan mashg'ulotlar;

loyihaga asoslangan o'qitish – o'quv jarayonida yuz beruvchi, hayotiy, real muammolar asosida loyihalangan, faol o'rganish orqali chuqur bilimga ega bo'lishi, tizimli tadbirlar davomida muvaffaqiyatga erishish yo'lini loyihalay olishi kafolatlangan, o'zgaruvchan ilmiy-metodik tadbir yondashuvini o'zida aks ettiradi;

muammoga asoslangan o'qitish yondashuvi – kasbiy rivojlanishdagi mavjud, real muammoni tushunish, tegishli resurslarga murojaat qilgan holda yechimini topish orqali guruhda ishlashni rag'batlantirish, ta'lim ishtirokchilarining mustaqil ravishda o'qish (o'zining o'qishini o'zi tashkil qilishi) ko'nikmalarini (metakompetensiyalarini) shakllantirish²³;

shaxsga asoslangan o'qitish – o'qitish markazida ta'lim ishtirokchisi bo'lib, kelib chiqishi va iste'dodidan qat'i nazar eng yaxshi bo'lish imkoniyatining mavjudligini beruvchi, shuningdek, shaxsda shakllantirish lozim bo'lgan bir sifatni muammoga asoslangan o'qitish yondashuvida tarbiyalash va natijaga borish qadamlari loyihalangan jarayonda o'qitish amalga oshiriladi;

jarayonga asoslangan o'qitish – ilmiy-metodik tadbirlar davomida ushbu yondashuvni qo'llash belgilangan maqsad hamda vazifalarni bajarishda, muammo yechimiga borishda amalga oshiriladigan chora-tadbirlarning uzluksizligini ta'minlovchi strategiya. Shu bilan birga ilmiy jarayon ko'nikmalarini qo'llash va o'lchash, fanni soddalashtirish orqali egallashni, mazmunlilikni oshiradi, doimiy mas'uliyatni his qilish, kuzatish, tasniflash, tahlil qilish, bashorat qilish qobiliyatlarini rivojlantirishi ta'kidlangan²⁴.

natijaga asoslangan o'qitish – ilmiy-metodik tadbirlarda o'qituvchini murabbiy (fasilitator) tomonidan o'quv jarayoniga faol jalb etish uchun muayyan qiymatdagi natijaga erishish (mahsulot ishlab chiqarish) kompetensiyasiga yo'naltirish natijasida amalga oshiriladigan tartib yoki qadamlar sifatida aniqlanadi. Demak, yondashuvda

²³ Ибрагимов А. А. ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ КАСБИЙ БИЛИМЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУАММОГА АСОСЛАНГАН ЎҚИТИШ ЁНДАШУВИНИНГ ИМКОНИЯТЛАРИ: Ибрагимов Аъламжон Амриллоевич, Самарқанд вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази доценти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 2. – С. 120-125.

²⁴ Samuel, K.; Libata, I. & Sabitu, A. (2018). Efficacy of Process-Based Instruction, In Enhancing Secondary School Students' Academic Performance and Science Skills Acquisition, In Identification of Cations, In Faskari, Katsina State-Nigeria. Issues and Ideas in Education, 6(1), 87–97.

bo'lib, dastur mavzularini yoritishda shaxsiy rivojlanish va akademik tipdagi seminar turlarini o'tkazishmo'ljallangan;

mahorat darslari – o'qituvchining kasbiy ehtiyojlarini qondirishga asoslangan, biri ikkinchisining mazmunini to'ldirib boruvchi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o'qitishning samarali yondashuvlarini, ta'limning interaktiv metodlarini qo'llagan holda akademik guruhlarda belgilangan jadval bo'yicha mahoratli pedagog tomonidan o'tkaziladigan va o'rnatilgan tartibda keng muhokama qilinadigan mashg'ulotlar;

loyihaga asoslangan o'qitish – o'quv jarayonida yuz beruvchi, hayotiy, real muammolar asosida loyihalangan, faol o'rganish orqali chuqur bilimga ega bo'lishi, tizimli tadbirlar davomida muvaffaqiyatga erishish yo'lini loyihalay olishi kafolatlangan, o'zgaruvchan ilmiy-metodik tadbir yondashuvini o'zida aks ettiradi;

muammoga asoslangan o'qitish yondashuvi – kasbiy rivojlanishdagi mavjud, real muammoni tushunish, tegishli resurslarga murojaat qilgan holda yechimini topish orqali guruhda ishlashni rag'batlantirish, ta'lim ishtirokchilarining mustaqil ravishda o'qish (o'zining o'qishini o'zi tashkil qilishi) ko'nikmalarini (metakompetensiyalarini) shakllantirish²³;

shaxsga asoslangan o'qitish – o'qitish markazida ta'lim ishtirokchisi bo'lib, kelib chiqishi va iste'dodidan qat'i nazar eng yaxshi bo'lish imkoniyatining mavjudligini beruvchi, shuningdek, shaxsda shakllantirish lozim bo'lgan bir sifatni muammoga asoslangan o'qitish yondashuvida tarbiyalash va natijaga borish qadamlari loyihalangan jarayonda o'qitish amalga oshiriladi;

jarayonga asoslangan o'qitish – ilmiy-metodik tadbirlar davomida ushbu yondashuvni qo'llash belgilangan maqsad hamda vazifalarni bajarishda, muammo yechimiga borishda amalga oshiriladigan chora-tadbirlarning uzluksizligini ta'minlovchi strategiya. Shu bilan birga ilmiy jarayon ko'nikmalarini qo'llash va o'lchash, fanni soddalashtirish orqali egallashni, mazmunlilikni oshiradi, doimiy mas'uliyatni his qilish, kuzatish, tasniflash, tahlil qilish, bashorat qilish qobiliyatlarini rivojlantirishi ta'kidlangan²⁴.

natijaga asoslangan o'qitish – ilmiy-metodik tadbirlarda o'qituvchini murabbiy (fasilitator) tomonidan o'quv jarayoniga faol jalb etish uchun muayyan qiymatdagi natijaga erishish (mahsulot ishlab chiqarish) kompetensiyasiga yo'naltirish natijasida amalga oshiriladigan tartib yoki qadamlar sifatida aniqlanadi. Demak, yondashuvda

²³ Ибрагимов А. А. ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ КАСБИЙ БИЛИМЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУАММОГА АСОСЛАНГАН ЎҚИТИШ ЁНДАШУВИНИНГ ИМКОНИЯТЛАРИ: Ибрагимов Аъламжон Амриллоевич, Самарқанд вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази доценти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 2. – С. 120-125.

²⁴ Samuel, K.; Libata, I. & Sabitu, A. (2018). Efficacy of Process-Based Instruction, In Enhancing Secondary School Students' Academic Performance and Science Skills Acquisition, In Identification of Cations, In Faskari, Katsina State-Nigeria. Issues and Ideas in Education, 6(1), 87–97.

yechilayotgan muammo doirasida jamoaviy ishni tashkil etish nimani kashf qilishi mumkinligi, yetib boradigan manzil yoki egallangan kompetentlik uning natijasi (mahsuloti) sifatida anglashiladi²⁵.

Tizimli ilmiy-metodik tadbirlar: tizimlilik; uzluksizlik va uzviylik; variativlik; mustaqil ta'limning ustuvorligi; ta'lim oluvchining hamkorlikdagi faoliyati; ilmiy-metodik kuzatuv; ijobiy-hayotiy (ijtimoiy va kasbiy) tajribani qo'llash; jarayonda o'rganish; yangi bilimlarni egallashda to'siq bo'ladigan eskirgan tajriba va shaxsiy qarashlarni korreksiyalash tamoyili; o'qitishda individual yondashuv; elektivlik; refleksivlik; o'qitish natijalarida ta'lim oluvchi amaliy faoliyatining zaruriyati; anglanganlik va faollik; ta'lim natijalarini faollashtirish (amaliyotga tezkor qo'llash); ta'lim oluvchining rivojlanish tamoyili kabi asosiy tamoyillarga tayangan holda olib borilishi zarur.

Ta'lim siyosatidagi jadal rivojlanish hamda kasbga nisbatan ijobiy munosabat natijasida bugungi kunga kelib, asosan onlayn seminar hamda vebinarlar respublikadagi ta'lim tashkilotlari, MDH davlatlarining ayrim ta'lim tashkilotlari va ilg'or xorijiy mutaxassislar bilan hamkorlikda tashkil etilmoqda. Shuningdek, umumiy o'rta ta'lim maktablarining pedagog xodimlari kasbiy rivojlanishi uchun bepul kurslar ham olib borilmoqda.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish sohasida yuritilayotgan qator islohotlarga qaramasdan, ilmiy-metodik tadbirlarni o'tkazish hamda tashkil etishda quyidagi kamchiliklar mavjud:

- tadbirlar mas'ul kafedralarning ish rejasida aks etadi va yo'nalishlar kesimida alohida dastur deyarli shakllantirilmaydi;

- ilmiy-metodik tadbirlarning mavzulari har bir o'qituvchi tomonidan mustaqil shakllantirilganligi sababli, tizimlilik yetishmaydi, shuningdek, mazmunan turli yo'nalishdagi muammolarga bag'ishlanadi;

- ilmiy-metodik tadbirlar muammoga, shaxsga, loyihaga, jarayonga asoslangan o'qitish yondashuvlarida tashkillashtirilmaganligi bois, bir kontent doirasidagi uzluksizlik, jarayonda o'qish, samaradorlikka yo'naltirish, natijadorlik sezilmaydi;

- kafedralar tomonidan mavzular rejalashtirilganda faqat o'z yo'nalishi, ya'ni fan metodikasi ko'zda tutilganligi oqibatida, kasbiy rivojlanish kompleks qamrab olinmaydi;

- ilmiy-metodik tadbirlarning mavzulari zamon talabi va asosan, markaz professor-o'qituvchilarining kasbiy mahoratidan kelib chiqib, belgilanganligi sababli umumta'lim maktab pedagog xodimlarining kasbiy ehtiyojlariga moslik darajasi noaniq;

²⁵ Ganefri, G. (2013). The Development of Production-Based Learning Approach to Entrepreneurial Spirit for Engineering Students. *Journal Asian Social Science*; Vol. 9, No. 12; 2013. ISSN 1911-2017 E-ISSN 1911-2025.

- yil davomida ushbu tadbirlarni pedagog xodimlarning kasbiy ehtiyojlari asosida tashkil etishni ta'minlovchi diagnostikada tizimlilik yo'lga qo'yilmagan;
 - mavzular yil boshida tasdiqlanadi va moslashuvchanlik xususiyatiga ega bo'lmaydi;
 - taqdim etilayotgan mavzularda mazmun uzviyligi va uzluksizligi barqaror emas;
 - ba'zan joylarda tashkiliy masalalardagi kamchiliklar Markaz xodimiga noqulaylik tug'dirsa, ko'pgina hollarda ishtirokchilarning tadbirlarga tayyorgarliksiz, aniq maqsadsiz ishtirok etish holatlari davom etmoqda;
 - Markaz professor-o'qituvchilari tomonidan o'tkaziladigan ilmiy-metodik tadbirlar har xil tumanlarda bir yoki ikki martadan tashkil etilganligi sababli uning natijadorligini aniqlash va ilmiy-metodik kuzatuvni amalga oshirish, o'qituvchining aniq muammosiga yechim topish imkoniyati pasayadi;
 - shuningdek, bu yo'nalishda pedagog xodimlarning mustaqil ta'limini tashkil qilish, ularda kasbiy faoliyatiga doir axborotni izlash, tahlil qilish va amaliyotda samarali qo'llash kompetentligini rivojlantirishga e'tibor yetarli darajada emas;
 - pedagog xodimlarning o'z missiyasini anglash, ilmiy-intellektual, madaniy-ma'rifiy dunyoqarashini kengaytirish, islohotlarga daxldorlik tuyg'usini va kuchli motivatsiyani vujudga keltirish zarurati dolzarb bo'lib qolmoqda.
- Markaz tomonidan seminar va mahorat darslarini tizimli tashkil qilishning strategik maqsadlarini amalga oshirishda quyidagi ustuvor yo'nalishlar muhim sanaladi:
- ilmiy-metodik tadbirlarni o'tkazishda muammoga, shaxsga, loyihaga, jarayonga, natijaga asoslangan o'qitish yondashuvlarini qo'llash orqali innovatsion tizimni joriy qilish;
 - mas'ul tashkilotlar bilan hamkorlikni yangi bosqichga ko'tarish, mas'uliyatni kuchaytirish;
 - belgilangan hudud miqyosida to'liq qamrab olish, o'qituvchini kasbiy rivojlantirish borasida ilmiy-metodik tadbirlarning o'rmini aniq belgilash va mustahkamlash;
 - o'qituvchining kasbiy ehtiyojlarini, ilmiy-tadqiqotga munosabatini, innovatsion kompetentligini o'rganishga qaratilgan diagnostik tizim yaratish;
 - o'qituvchining shaxsiy-kasbiy rivojlanishidagi sustkashligini bartaraf etish hamda ongi, tafakkuri, ilmiy-metodik tadbirlarga nisbatan munosabatini o'zgartirish;
 - ilmiy-metodik tadbirlarni muammoga asoslangan o'qitish yondashuvida kompleks loyihalash, tashkil etish, mavjud muammolarga yechim topish va natijadorligini aniqlash jarayoniga tizimli yondashishni tajribadan o'tkazish;
 - kasbiy ehtiyojlarni o'zida ifodalagan, shuningdek, jarayonda o'zgarish, moslashuvchanlik xususiyatiga ega bo'lgan o'quv dasturlarini yaratish;

- mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish, kasbiy faoliyatiga doir axborotlarni izlash, tahlil qilish va samarali foydalanish kompetentligini rivojlantirish choralarini ko'rish;

- ilmiy-metodik tadbirlar bo'yicha ishtirokchilar fikrini o'rganish (feedback) amaliyotini yo'lga qo'yish va pedagog xodimlarning takliflari asosida dasturni takomillashtirib borish;

- pedagog xodimlarning individual xususiyatlari va imkoniyatlarini o'rganish asosida ularga individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasini yarattirish;

- tizimli tashkil etilgan ilmiy-metodik tadbirlarning samaradorlik ko'rsatkishlarini doimiy aniqlashtirib borish;

- o'quv yili davomida olib borilgan ishlar natijadorligiga ko'ra, Markaz professor-o'qituvchilarini rag'batlantirish.

Xulosa qilib aytganda, Markaz professor-o'qituvchilari orasida muammoga asoslangan o'rganish yondashuvida ishlovchi guruhlar shakllanadi va P5BL yondashuvi bir tizimda tajribada sinab ko'riladi; ilmiy-metodik tadbirlarni tizimli tashkil etish orqali o'qituvchilarga amaliy-metodik yordam ko'rsatish uzluksizligi yanada takomillashtiriladi; tizimlilik, hayotiy muammoga asoslanganlik, shaxsga yo'naltirilganlik, loyihalanganlik, jarayonda takomillashish, ilmiy-metodik kuzatuv asosidagi natijadorlikka yo'naltirish bilan mavjud tarqoqlik, bo'shliqlar bartaraf etiladi; milliy xususiyatlar va sharoit e'tiborga olingan holda, xalqaro ilg'or xorijiy tajribalar tatbiq etiladi; o'quv mazmunining ijtimoiy buyurtma va kasbiy ehtiyojlarga monand bo'lishi hamda zamonaviy talablar darajasida tashkil etilishi natijasida ta'lim sifati ta'minlanadi.

Fodalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ибрагимов А. А. ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ КАСБИЙ БИЛИМЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МУАММОГА АСОСЛАНГАН ЎҚИТИШ ЁНДАШУВИНИНГ ИМКОНИАТЛАРИ: Ибрагимов Аъламжон Амриллоевич, Самарқанд вилояти халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази доценти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 2. – С. 120-125.

2. Fruchter. R. & Lewis S. (2003). Mentoring Models in Support of P5BL in Architecture/Engineering Construction Global Teamwork, *The International Journal of Engineering Education*. 19(5). 663- 671.

3. Ganefri, G. (2013). The Development of Production-Based Learning Approach to Entrepreneurial Spirit for Engineering Students. *Journal Asian Social Science*; Vol. 9, No. 12; 2013. ISSN 1911-2017 E-ISSN 1911-2025.

4. Samuel, K.; Libata, I. & Sabitu, A. (2018). Efficacy of Process-Based Instruction, In *Enhancing Secondary School Students' Academic Performance and*

Science Skills Acquisition, In Identification of Cations, In Faskari, Katsina State-Nigeria. Issues and Ideas in Education, 6(1), 87–97.

5. <https://www.k12academics.com/Educational%20Practices/Problem-Based%20Learning/p5bl-approach-people-problem-process-product-project-ba>

XALQ TA'LIMI XODIMLARINI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH KURSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH YO'LLARI

Ergasheva Go'zalxon Ergashaliyevna

**Farg'ona viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi
o'qituvchisi**

Bugungi kunda ta'lim tizimining asosiy vazifasi mustaqil fikrlay oladigan, milliy merosimiz va madaniyatimizni qadrlaydigan, ijodkor, axloqli, har tomonlama barkamol yoshlarni tarbiyalashdan iborat. Bu vazifalarni amalga oshirishda hozirgi zamon o'qituvchisidan tinmay ijodiy izlanish, o'qitishga yangicha munosabat va fidoyilik, ta'lim-tarbiya jarayoniga o'quvchi faolligini oshiruvchi uslublar, ya'ni interfaol ta'lim va tarbiya usullarini joriy qilish talab etiladi.

Quyida xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish kurslarida tinglovchilar faolligini oshirishga xizmat qiluvchi ana shunday usullardan foydalanish bo'yicha o'z tavsiyalar bayon qilinmoqda.

Jumladan, fizika fani o'qituvchilari malakasini oshirish kursida "Fizika fanidagi yangiliklar va fanni o'qitishning dolzarb masalalari" modulini, fizika fanini o'qitish huquqini berish bo'yicha kasbiy qayta tayyorlash kursida "Fizika va uni o'qitish metodikasi" fanini o'qitishda "Tushunchalar tahlili" metodidan foydalanishni tavsiya etiladi. Ushbu metod tinglovchilarning mavzu bo'yicha tayanch tushunchalarni o'zlashtirish darajasini aniqlash, o'z bilimlarini mustaqil ravishda tekshirish, baholash, shuningdek, yangi mavzu bo'yicha dastlabki bilimlar darajasini tashxis qilish maqsadida qo'llaniladi.

Mazkur metoddan foydalanilganda dastlab ishtirokchilar mashg'ulot qoidalari bilan tanishtiriladi va tinglovchilarga mavzuga tegishli bo'lgan so'zlar, tushunchalar nomi tushirilgan quyidagi shakldagi tarqatmalar beriladi (individual yoki guruhli tartibda):

Tushunchalar	Mazmuni
Davlat ta'lim standarti	